

EXPUNERE DE MOTIVE

Instituția asistentului judiciar a luat naștere la 30 iunie 2000, iar prin activitatea desfășurată, statutul asistentului judiciar se apropie foarte mult de statutul judecătorului, ceea ce ne determină să opinăm că acesta se poate încadra în categoriile profesionale enumerate de **art. 20 alin. 5 din legea nr. 51/1995** pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat republicată, având vocație, alături de celelalte categorii profesionale, pentru susținerea examenului pentru admiterea în profesia de avocat, prin concurs ca avocat definitiv.

Considerentele pentru care persoane din cadrul categoriilor profesionale enumerate de **Legea nr. nr. 51/1995** pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat republicată pot fi numite avocați se referă la *experiența juridică*, respectiv *vechimea în profesie* a acestor persoane.

Aceste criterii sunt îndeplinite de către asistenții judiciari, fapt care ne determină ca prin această inițiativă legislativă să propunem recunoașterea activității și experienței acestor persoane.

Asistenții judiciari au experiență de specialitate deoarece fac parte din completele pentru soluționarea în primă instanță a cauzelor privind conflictele de muncă și asigurări sociale. Totodată aceștia au vechime juridică deoarece, conform Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară (art. 110), “asistenții judiciari sunt numiți de ministrul justiției, la propunerea Consiliului Economic și Social, pe o perioadă de 5 ani, *dintre persoanele cu o vechime în funcții juridice de cel puțin 5 ani*”.

I. Asistenți judiciari - Rațiunea înființării acestei instituții

Prin reglementarea soluționării conflictelor de muncă, în primă instanță, în complete alcătuite dintr-un judecător și 2 asistenți judiciari, s-a dat expresie dialogului social – principiul dominant al legislației muncii interne și internaționale contemporane. Consacrând principiul tripartitismului, legislația română s-a aliniat standardelor occidentale în materie, acest sistem tripartit fiind practicat în multe dintre statele europene.

II. Asistenții judiciari – Reglementare legislativă

A) Conform prevederilor din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, asistentul judiciar are experiență și vechime juridică. Astfel:

art. 55 (1) Completul pentru soluționarea în primă instanță a cauzelor privind conflictele de muncă și asigurări sociale se constituie dintr-un judecător și 2 asistenți judiciari. Dispozițiile art. 11 și ale art. 52 alin. (1) se aplică în mod corespunzător.

(2) Asistenții judiciari participă la deliberări cu vot consultativ și semnează hotărârile pronunțate. Opinia acestora se consemnează în hotărâre, iar opinia separată se motivează.

Totodată, Legea nr 304/2004 privind organizarea judiciară a consacrat un capitol întreg reglementării statului asistenților judiciari în **TITLUL V intitulat “Asistenții judiciari”** astfel:

Art. 110

Asistenții judiciari sunt numiți de ministrul justiției, la propunerea Consiliului Economic și Social, pe o perioadă de 5 ani, dintre persoanele cu o vechime în funcții juridice de cel puțin 5 ani și care îndeplinesc cumulativ următoarele condiții:

- a) au cetățenia română, domiciliul în România și capacitate deplină de exercițiu;
- b) sunt licențiate în drept și dovedesc o pregătire teoretică corespunzătoare;

- c) nu au antecedente penale, nu au cazier fiscal și se bucură de o bună reputație;
- d) cunosc limba română;
- e) sunt apte, din punct de vedere medical și psihologic, pentru exercitarea funcției.

Art. 111

- (1) Asistenții judiciari se bucură de stabilitate pe durata mandatului și se supun numai legii.
- (2) Dispozițiile legale privind obligațiile, interdicțiile și incompatibilitățile judecătorilor și procurorilor se aplică și asistenților judiciari.
- (3) Dispozițiile referitoare la concediul de odihnă, asistență medicală gratuită și gratuitatea transportului, prevăzute de lege pentru judecători și procurori, se aplică și asistenților judiciari.
- (4) Asistenții judiciari depun jurământul în condițiile prevăzute de lege pentru judecători și procurori.
- (5) Numărul total al posturilor de asistenți judiciari și repartizarea posturilor pe instanțe, în raport cu volumul de activitate, se stabilesc prin ordin al ministrului justiției.

Art. 112

Asistenții judiciari exercită atribuțiile prevăzute la art. 55 alin. (2), precum și alte atribuții prevăzute în Regulamentul de ordine interioară al instanțelor judecătorești.

Art. 113

- (1) Asistenților judiciari li se aplică dispozițiile legale privind abaterile și sancțiunile disciplinare, precum și motivele de eliberare din funcție prevăzute de lege pentru judecători și procurori.
- (2) Sancțiunile disciplinare se aplică de către ministrul justiției.
- (3) Împotriva sancțiunilor aplicate potrivit alin. (2) se poate face contestație, în termen de 30 de zile de la comunicarea sancțiunii, la secția de contencios administrativ și fiscal a curții de apel în circumscripția căreia funcționează cel sancționat.
- (4) Asistenții judiciari pot fi eliberați din funcție și ca urmare a reducerii numărului de posturi, în raport cu volumul de activitate al instanței.
- (5) Sancțiunile aplicate asistenților judiciari și eliberarea din funcție a acestora se comunică Consiliului Economic și Social de ministrul justiției.

Art. 114

Prin hotărâre a Guvernului, la propunerea Consiliului Economic și Social și a Ministerului Justiției, se stabilesc:

- a) condițiile, procedura de selecție și de propunere de către Consiliul Economic și Social a candidaților, pentru a fi numiți ca asistenți judiciari de către ministrul justiției;
- b) condițiile de delegare, detașare și transfer al asistenților judiciari.

B) Prin Hotărârea nr. 616/2005 au fost reglementate condițiile, procedura de selecție și de propunere de către Consiliul Economic și Social a candidaților pentru a fi numiți ca asistenți judiciari de către ministrul justiției, precum și condițiile de delegare, detașare și transfer ale asistenților judiciari.

C) Regulamentul din 22/09/2005 Publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 958 din 28/10/2005 de ordine interioară al instanțelor judecătorești cuprinde SECȚIUNEA a VI-a - Dispoziții privind activitatea asistenților judiciari:

Art. 35. - Completele pentru soluționarea, în primă instanță, a cauzelor privind conflictele de muncă și asigurări sociale se constituie din 2 judecători și 2 asistenți judiciari, dintre asistenții judiciari numiți, potrivit legii.

Art. 36. - (1) Asistenții judiciari participă la deliberare cu vot consultativ și semnează hotărârile pronunțate. Opinia acestora se consemnează în hotărâre, iar opinia separată se motivează.

(2) Asistenții judiciari sunt datori să studieze temeinic dosarele în cauzele la a căror soluționare participă, să respecte programarea ședințelor stabilită de președintele tribunalului și să se conformeze dispozițiilor date în aplicarea legii și regulamentelor.

D) Legea 284/2010 CADRU privind salarizarea unitară a personalului plătit din fonduri publice - SECȚIUNEA 3: Salarizarea și celelalte drepturi salariale ale asistenților judiciari art. 16

(1) Asistenții judiciari numiți în condițiile Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, cu modificările și completările ulterioare, sunt salarizați cu o indemnizație de încadrare stabilită pe baza coeficienților de ierarhizare prevăzuți la cap. I nr. crt. 1 din prezenta anexă, aferenți unei vechimi în funcție de la 0 la 3 ani, respectiv de la 3 la 5 ani.

(2) Asistenții judiciari beneficiază în mod corespunzător de drepturile prevăzute la art. 24 și 25 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 27/2006, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 45/2007, cu modificările și completările ulterioare.

(3) Indemnizațiile de încadrare și celelalte drepturi ale asistenților judiciari se stabilesc prin ordin al ministrului justiției.

E) Legea nr. nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat dispune asupra modului în care se realizează activitatea avocatului (art.3), condițiile solicitate pentru a fi membru al unui barou (art.12), stagiul profesional (art.18), definitivatul (art.20)

Art. 3

(1) Activitatea avocatului se realizează prin:

a) consultații și cereri cu caracter juridic;

b) asistență și reprezentare juridică în fața instanțelor judecătorești, a organelor de urmărire penală, a autorităților cu atribuții jurisdicționale, a notarilor publici și a executorilor judecătorești, a organelor administrației publice și a instituțiilor, precum și a altor persoane juridice, în condițiile legii;

c) redactarea de acte juridice, atestarea identității părților, a conținutului și a datei actelor prezentate spre autentificare;

d) asistarea și reprezentarea persoanelor fizice sau juridice interesate în fața altor autorități publice cu posibilitatea atestării identității părților, a conținutului și a datei actelor încheiate;

e) apărarea și reprezentarea cu mijloace juridice specifice a drepturilor și intereselor legitime ale persoanelor fizice și juridice în raporturile acestora cu autoritățile publice, cu instituțiile și cu orice persoană română sau străină;

f) activități de mediere;

g) activități fiduciare desfășurate în condițiile Codului civil;

h) stabilirea temporară a sediului pentru societăți comerciale la sediul profesional al avocatului și înregistrarea acestora, în numele și pe seama clientului, a părților de interes, a părților sociale sau a acțiunilor societăților astfel înregistrate;

i) activitățile prevăzute la lit. g) și h) se pot desfășura în temeiul unui nou contract de asistență juridică;

j) orice mijloace și căi proprii exercitării dreptului de apărare, în condițiile legii.

(2) Activitățile prevăzute la alin. (1) se exercită numai de avocat, dacă legea nu prevede altfel.

Art. 12

(1) Poate fi membru al unui barou din România cel care îndeplinește următoarele condiții:

a) are exercițiul drepturilor civile și politice;

b) este licențiat al unei facultăți de drept cu durată stabilită de lege;

- c) nu se găsește în vreunul dintre cazurile de nedemnitate prevăzute de prezenta lege;
- d) este apt, din punct de vedere medical, pentru exercitarea profesiei.

Art. 18

(1) La începutul exercitării profesiei avocatul efectuează în mod obligatoriu un stagiul de pregătire profesională cu durată de 2 ani, timp în care are calitatea de avocat stagiar.

(5) După efectuarea stagiului avocatul stagiar va susține examenul de definitivare.

Art. 20

(1) Calitatea de avocat definitiv se dobândește în baza unui examen organizat de U.N.B.R., anual și la nivel național, potrivit prezentei legi și Statutului profesiei de avocat sau prin promovarea examenului de absolvire a Institutului Național pentru Pregătirea și Perfecționarea Avocaților, în condițiile prevăzute de Statutul profesiei de avocat.

(5) Cel care a promovat examenul de primire în profesia de avocat și care până la data susținerii examenului de primire în profesia de avocat a îndeplinit funcția de judecător, procuror, notar public, consilier juridic sau jurisconsult timp de 5 ani, dobândește calitatea de avocat definitiv, fără susținerea examenului de definitivare prevăzut la alin. (1), cu condiția promovării examenului de definitivare în profesia din care provine.

(6) Dispozițiile alin. (5) se aplică și persoanelor care au promovat examenul de intrare în profesia de avocat și care au îndeplinit funcții de specialitate juridică în aparatul Parlamentului, Administrației Prezidențiale, Guvernului, Curții Constituționale, Avocatului Poporului, Curții de Conturi și Consiliului Legislativ timp de 5 ani neîntreruși.

(7) Avocatul stagiar care a exercitat cel puțin un mandat de parlamentar, primar, viceprimar, președinte de consiliu județean sau vicepreședinte de consiliu județean, dobândește la cerere calitatea de avocat definitiv.

III. Asistenții judiciari – considerații de drept și de fapt

Asistenții judiciari sunt numiți în funcție prin ordin al Ministrului Justiției, iar orice modificare de salariu (coeficient de ierarhizare, spor vechime etc) se face tot prin ordin al Ministrului Justiției.

Asistenții judiciari participă la deliberări cu vot consultativ și semnează hotărârile pronunțate. Opinia acestora se consemnează în hotărâre, iar opinia separată se motivează.

Pentru a fi numiți în funcție, ei trebuie să îndeplinească condiția de vechime în funcții juridice de cel puțin 5 ani. Totodată, asistenții judiciari se bucură de stabilitate pe durata mandatului și se supun numai legii.

Însă, prin prisma dispozițiilor legale, ei sunt asimilați judecătorilor din foarte multe puncte de vedere. Astfel, asistenții judiciari depun jurământul în condițiile prevăzute de lege pentru judecători și procurori.

Ei beneficiază de majoritatea drepturilor judecătorilor, respectiv dreptul la concediul de odihnă, prima de vacanță, la asistență medicală gratuită, gratuitatea transportului, înlesniri cu privire la folosirea caselor de odihnă, a sanatoriilor și a altor amenajări recreative și sportive aflate în proprietatea sau în administrarea Ministerului Justiției.

În egală măsură, toate obligațiile, interdicțiile și incompatibilitățile judecătorilor și procurorilor se aplică în mod corespunzător și asistenților judiciari. De asemenea, ei sunt asimilați judecătorilor și din punct de vedere salarial, fiind salariați la nivel de judecător cu grad de judecătorie.

Totodată, asistenților judiciari li se aplică dispozițiile legale privind abaterile și sancțiunile disciplinare, precum și motivele de eliberare din funcție prevăzute de lege pentru judecători și procurori.

Deși asistenții judiciari răspund disciplinar în aceleași condiții și pentru aceleași abateri disciplinare ca și magistrații, sub aspectul jurisdicției disciplinare, aceștia sunt asimilați

personalului de specialitate juridică din Ministerul Justiției și din Institutul Național al Magistraturii (asimilat magistraților) având în vedere că împotriva sancțiunilor aplicate ei pot face contestație la secția de contencios administrativ a curții de apel în circumscripția căreia funcționează cel sancționat.

În condițiile art. 20 alin. 5 din **Legea nr. nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat**, judecătorii, procurorii, notarii publici, consilierii juridici sau jurisconsulții care au promovat examenul de admitere în avocatură și au o vechime de peste 5 ani dobândesc calitatea de avocat definitiv, fără susținerea examenului de definitivare cu condiția promovării examenului de definitivare în profesia din care provine.

Redactarea hotărârilor de către asistenții judiciari

În practică s-a pus problema dacă asistenții judiciari au numai dreptul de a-și motiva opinia separată. O asemenea limitare nu era prevăzută de nici o lege. În egală măsură, *nu existau reglementări legale care să permită sau să interzică* redactarea hotărârilor de către magistrații consultanți (asistenții judiciari).

În prezent, această problemă a fost rezolvată prin art. 426 din Noul Cod de recunoscându-se astfel dreptul acestora de a redacta hotărârile judecătorești:

(1) Hotărârea se redactează de judecătorul care a soluționat procesul. Când în compunerea completului de judecată intră și asistenți judiciari, președintele îl va putea desemna pe unul dintre aceștia să redacteze hotărârea.

Însă, până la intrarea în vigoare a noului cod de procedura civilă, în virtutea obligației de a respecta dispozițiile date de către președintele de complet și datorită volumului mare de lucru, asistenții judiciari au fost implicați în redactarea hotărârilor în conformitate cu Ordinul intern nr. 33/5.01.2004 al Președintelui Tribunalului București, prin care s-a dispus că “magistrații consultanți (aceasta era denumirea funcției la acea vreme) vor respecta dispozițiile legale privind redactarea hotărârilor iar conceptele hotărârilor vor fi predate spre dactilografare sub semnătură, apoi vor fi verificate și colaționate”.

Redactarea hotărârilor se făcea cu îndrumarea și avizul președintelui de complet care își asumă răspunderea pentru consemnarea întocmai a tuturor considerentelor avute în vedere la deliberare.

Activitatea la registratură

În virtutea obligației de a se conforma dispozițiilor administrative date în aplicarea legii și a regulamentelor de către președintele instanței, asistenții judiciari au fost implicați în activitatea desfășurată la Serviciul Registratură, pe baza delegării de atribuții de către președintele instanței. Pe baza programării întocmită de către președintele instanței, asistenții judiciari au efectuat serviciul de registratură sub îndrumarea directă a judecătorului de serviciu și cu sprijinul președintelui instanței. În timp, dovedind o bună cunoaștere a întregii proceduri privind activitatea de registratură și dând dovadă de abilități în menținerea relațiilor principale și de respect reciproc cu publicul și avocații, asistenții judiciari s-au evidențiat în mare parte, reușind astfel să efectueze singuri activitatea de registratură.

Practica de casare

Tot în baza delegării de atribuții și în virtutea dispozițiilor date de către președintele instanței, asistenții judiciari au efectuat și practica de casare. Practica de casare a vizat acțiunile privind litigiile de muncă, și litigiile de asigurări sociale.

Concluzii

Prin activitatea de judecată la care participă, asistenții judiciari sunt în permanent proces de formare profesională și perfecționare. Pe lângă cunoștințele de ordin teoretic (dreptul muncii, procedură civilă, drept civil) consolidate pe parcurs, asistenții judiciari au venit în contact cu o multitudine de litigii de o mare diversitate și complexitate, pentru a căror

rezolvare, în afară de studierea temeinică a dosarelor, presupunea și o stăpânire a legislației în domeniu.

Redactarea frecventă a hotărârilor a indus asistenței judiciari abilitați de interpretare a situațiilor de fapt existente în spețe, de interpretare coroborativă a probatoriilor administrate în cauză, de tehnică de interpretare și aplicare a legilor în cazurile concrete deduse judecării.

Prin raportare la toate aceste considerente, este de analizat comparativ activitatea depusă de către un grefier de ședință (care îndeplinește condițiile pentru a participa la examenul pentru magistrat-asistent) sau de către un consilier juridic (care îndeplinește condițiile pentru a participa la examenul pentru admiterea în profesia de avocat) - cu activitatea desfășurată de asistenții judiciari, care așa cum am arătat mai sus, este într-o bună măsură aceeași cu cea desfășurată de către un judecător.

Trebuie reținut faptul că, pentru admiterea în magistratură, li s-a recunoscut asistenților judiciari vocația de a putea participa la concurs, alături de foarte multe categorii profesionale, enumerate expres în textul de lege.

Conform art. 20 Legea nr. nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat există o serie de categorii profesionale care după ce au promovat examenul de admitere în avocatură dobândesc calitatea de avocat definitiv (al.5,6,7), dintre care: judecătorii, procurorii, notarii publici, consilierii juridici, jurisconsulți, persoanelor care au promovat examenul de intrare în profesia de avocat și care au îndeplinit funcții de specialitate juridică în aparatul Parlamentului, Administrației Prezidențiale, Guvernului, Curții Constituționale, Avocatului Poporului, Curții de Conturi și Consiliului Legislativ, avocatul stagiar care a exercitat cel puțin un mandat de parlamentar, primar, viceprimar, președinte de consiliu județean sau vicepreședinte de consiliu județean, dobândește la cerere calitatea de avocat definitiv.

Modificarea normativă se impune, în consens cu principiile și dispozițiile imperative din Constituția României și legislația muncii, astfel:

Principiul egalității de tratament:

Art. 5 (1) din Codul Muncii: „În cadrul relațiilor de muncă funcționează principiul egalității de tratament față de toți salariații și angajatorii”

Art. 39 alin. 1 lit. d din Codul Muncii: „Salariatul are, în principal, următoarele drepturi: dreptul la egalitate de șanse și de tratament”

Art. 16 (1) din Constituția României: „Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări”

Neinclusiunea acestei categorii în cele 2 texte de lege invocate instituie **o lipsă de egalitate de tratament juridic** între persoanele care dețin funcții similare (judecători, procurori, grefieri, notari, consilieri juridici) și asistenții judiciari, categorie profesională omisă a fi luată în calcul de către legiuitor la elaborarea actelor normative amintite.

Totodată, este de menționat faptul că atât Legea nr. 303 din 28 iunie 2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor cât și Legea nr. 51 din 7 iunie 1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, pe lângă categoriile profesionale enumerate în art. 67(4) și respectiv art. 20 (5) – acordă vocație și multor altor categorii profesionale de a participa la aceste examene, dar nici printre aceste categorii nu se regăsesc asistenții judiciari, astfel:

Art. 87 (1) din Legea nr. 303/2004 „Pe durata îndeplinirii funcției, *personalul de specialitate juridică din Ministerul Justiției, Ministerul Public, Consiliul Superior al Magistraturii, Institutul Național de Criminologie, Institutul Național de Expertize Criminalistice și din Institutul Național al Magistraturii* este asimilat judecătorilor și procurorilor în ceea ce privește drepturile și îndatoririle, inclusiv susținerea examenului de admitere, evaluarea activității profesionale, susținerea examenului de capacitate și de promovare, dispozițiile prezentei legi aplicându-se în mod corespunzător”

Art. 20 (6) din Legea nr. 51/1995 „Dispozițiile alin. (5) se aplică și persoanelor care au promovat examenul de intrare în profesia de avocat și care au îndeplinit *funcții de specialitate juridică în aparatul Parlamentului, Administrației Prezidențiale, Guvernului, Curții Constituționale, Avocatului Poporului, Curții de Conturi și Consiliului Legislativ* timp de 5 ani neîntrerupți”

Prin urmare, instituirea unui tratament juridic diferit cu privire la asistenții judiciari comparativ cu toate aceste categorii profesionale cărora li se recunoaște dreptul de a participa la concursul pentru magistrat-asistent și respectiv de admitere în profesia de avocat - **este de natură a încălca prevederile art. 16 alin. (1) din Constituție.**

În sprijinul acestor argumente, invocăm Decizia nr. 1 din 8 februarie 1994, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 69 din 16 martie 1994, prin care Curtea Constituțională a statuat că **"principiul egalității în fața legii presupune instituirea unui tratament egal pentru situații care, în funcție de scopul urmărit, nu sunt diferite. În consecință, un tratament diferit nu poate fi doar expresia aprecierii exclusive a legiuitorului, ci trebuie să se justifice rațional, în respectul principiului egalității cetățenilor în fața legii și a autorităților publice".** (în același sens, Decizia nr. 135 din 5 noiembrie 1996, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 345 din 17 decembrie 1996)

Principiul nediscriminării

În același timp, prin neincluderea asistenților judiciari printre categoriile profesionale mai sus amintite, s-a creat un tratament diferențiat, discriminatoriu - tratament în ce privește condițiile de acces la activități salariate - sens în care invocăm și Directiva 2000/78/CE din 27 noiembrie 2000 de creare a unui cadru general în favoarea egalității de tratament în ceea ce privește încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă.

Conform art.2 alin. 1 din OG nr. 137/2000, „prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, **precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice**”.

Restrângerea și înlăturarea recunoașterii dreptului asistenților judiciari de la a participa la examen, alături de atâtea alte categorii profesionale care desfășoară activități similare, pe lângă faptul că ar avea ca efect afectarea egalității de drepturi, ar conduce la transformarea categoriei asistenților judiciari într-o **“categorie defavorizată”** din punct de vedere profesional, deoarece aceștia ar fi plasați pe o poziție de inegalitate în raport cu celelalte categorii profesionale enumerate de textele de lege menționate, din cauza diferențelor identitare față de majoritate, ceea ce i-ar putea expune cu timpul la un comportament de respingere și marginalizare din domeniul justiției.

Pentru considerentele expuse, se impune modificarea textelor de lege pentru înlăturarea inechităților profesionale la care sunt supuși asistenții judiciari.

MOCIOALCĂ ION

Wider Mihai

Arg.

Sperant

PSD

PSD

